

въ страната, която засяга най-много ония, що обичатъ да четатъ, когато М-вото на народното просвъщение е принудено да стане и то издатель на книги, които обикновено и навсѣкжде се издаватъ по частна инициатива. Поради тия условия нашата духовна култура е силно застрашена въ своето развитие. И добре устроениетѣ читалища могатъ да изиграятъ въ това отношение спасителна роля.

Въ стремежа си, обаче, да устроимъ читалищата, трѣбва да внимаваме да не се преобърнатъ тѣ въ безжизнени канцеларии, дето ще има нѣколко тома книги, списания и вестници, които сж платени и изпратени отъ държавата и които я чете нѣкой, я не. Ние трѣбва да се стремимъ да създадемъ отъ тѣхъ живи центрове. Не трѣбва да се налага никога отгоре отварянето на читалище. Основаването на читалищата трѣбва да се яви като последица отъ интересъ за тѣхъ между мѣстното население. Тука може да изиграе благодатна роля учителътъ, като възпитателъ не само на децата, а и на възрастнитѣ. Не е достатъчно, обаче, да се прояви интересъ по единъ изкуственъ начинъ, колкото да се добие право за използване помощта, която ще се ангажира да дава държавата, било прѣко или косвено. Тоя интересъ трѣбва да бжде траенъ и поставенъ чрезъ една добра наредба въ условия да се засили постоянно.

Не се спираме да говоримъ за тия условия. Като пишемъ, обаче, тия редове, намъ ни дохожда на умъ, какъ държавата въ Англия се притича на помощъ на народнитѣ училища, които не сж като у насъ всецѣло въ ржцетѣ на държавата. Тая система се нарича плащане споредъ резултатитѣ. Тамъ се взимаше по едно време предвидъ при даването на помощта всичко постигнато на самото мѣсто, отъ самото население. И даваше се особна сума въ повече за всѣки по-голѣмъ резултатъ, който може да се постигне само при по-голѣмъ интересъ отъ страна на мѣстното население. Така, особна премия се даваше споредъ това, колко отъ подлежащитѣ на учение сж посещавали училището споредъ това, колко отъ постигнатитѣ въ първо отдѣление сж продължили учението си до край и споредъ това, колко малтъкъ е процентътъ на отсъствията на ученицитѣ презъ годината. Нѣщо подобно трѣбва да се направи по отношение на читалищата у насъ. Тѣ трѣбва да се подпомагатъ наспоредъ проявената отъ тѣхъ дейность“.

*

В. „Прѣпорецъ“ отъ 2.XII. м. г. въ статията си „Българската книга“ писа:

„Завчера, на 30 ноемврий, следъ обѣдъ, въ аудитория № 45 на Софийския университетъ се състоя свиканото отъ управителния съветъ на Читалищния съюзъ публично събрание. Трѣбва да се отбележи, че никога софийската публика не е проявявала такъвъ голѣмъ интересъ къмъ културнитѣ въпроси, както завчера: събранието бѣ масово посетено. Между присѣжествующитѣ лицаха представители почти на всички културни и професионални организации отъ всички професии, много видни общественици, държавници, на родни представители и пр.

Събранието бѣ открито и се председателствуваше отъ професоръ д-ръ Ив. Д. Шишмановъ. Темата, на която щѣше да се говори бѣ „Необходимы условия за развитието на българската книга и култура“.

Прѣвъ говори Ст. Аргировъ, председателъ на Читалищния съюзъ. Ораторътъ направи единъ кратъкъ прегледъ на историческото развитие на общественитѣ библиотеки отъ най-старо време до днесъ и посочи какъ читалищното дѣло отъ срѣдата на 19 столѣтие се е засилило въ Англия и Америка.

Ораторътъ се спира и върху състоянието на читалищното дѣло у насъ